

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ'NÜN ÖĞRETİM ÜYESİ YETİŞTİRME KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİ

Enstitümüz, devlet üniversiteleri için öğretim üyesi yetiştirme konusunda, aşağıda maddeler halinde açıklamaya çalıştığımız, ülkemiz için alışılmışın dışında bir görüşe sahiptir:

1. Son yıllarda, belirli saatin üstünde ve belirli sayının üstünde öğrenci bulunduran sınıflara okutulan derslerin ücretlendirilmesi, bazı öğretim üyelerinin daha çok para kazanmak için daha çok ders ve öğrenci almalarına yol açmıştır. Öğretim üyesi yetiştirmeye yönelik lisans üstü öğretimde, bu sebeple, bazı öğretim üyeleri, sorumluluğunu düşünmeden, okuttukları derslerin kredi saati ve çeşidini ve danışmanı vey tez yöneticisi oldukları öğrencilerin sayısını artırmakta, özellikle bu öğrencilere yıllarca sözde danışmanlık ve tez yöneticiliği yaptıktan sonra, bunları anlaşılmasız sebeplerle yarı yolda bırakıp yenilerini alma yoluna gitmektedirler. Bu sebeple, öncelikle, lisans üstü öğretimde, danışmanların ve tez yöneticilerinin bu tür davranışları, getirilecek sınırlamalar ve açılacak soruşturmalarda, ilgili öğrencilerin de ifadelerine başvurularak denetim altına alınmalıdır.

2. Doktora çalışması en önemli ve en özgün olması gereken çalışmadır. Doktora tezi, alanıyla doğrudan vey yakından ilgili bir yönetici tarafından yönetilir. Bu sebeple tez çalışması, tez yöneticisi ile doktor adayının ortak eseridir. Tez yöneticisi ve doktor adayı tezin savunma aşamasına geldiğine birlikte karar verirler. Aday ortak karar doğrultusunda tezi yazar ve yöneticisine teslim eder. Yönetici, tezi, kabul ettiğini bildirir bir dilekçe ile, gereğinin yapılması için ilgili enstitüye gönderir. Enstitü tezi şekil olarak denetler; varsa yönetici aracılığı ile doktor adayından gerekli düzeltmeleri ister. Son düzeltmeler de yapıldıktan sonra tez tekrar yöneticinin dilekçesiyle enstitüye ulaştırılır. Enstitü tezin basım yani çoğaltılma aşamasına geldiğine karar verir. Bu işlemlerden sonra doktora tezi yeterli sayıda bastırılıp yani çoğaltılıp bütün ilgili kurum ve kuruluşlara gönderilmeli; ilgili basında eleştirilmeli ve tezin ilgili yerlere teslim tarihinden en erken altı ay sonra aday ve yöneticisi tez savunmasına çağrılmalıdır.

3. Doktora jürileri en az beş üyeden oluşturulmalı; jüri üyeleri, ilgili fakülte ve enstitü kurullarınca teklif edilecek tez konusuyla doğrudan vey yakından ilgili öğretim üyeleri arasından YÖK'ndeki ilgili komisyon tarafından seçilmeli. Jüri üyeleri ayrıntılı raporlarını savunma gününden en az bir ay önce yöneticiye ve adaya ulaştırılmak üzere ilgili enstitüye göndermelidirler. Tez çalışmasının, doktor adayı ile yöneticisinin ortak eseri olması sebebiyle, savunmada yönetici ve doktor adayı, jüri karşısında taraf oluşturmak durumundadır. Savunma sırasında, yöneticinin, şekil olarak, jüri üyeleri vey dinleyiciler arasında bulunması vey adayın yanında yer alması, anlam olarak bu durumu değiştiremez. Savunmadaki başarı da, başarısızlık da yalnız adaya değil aynı zamanda yöneticiye de aittir.

4. Doktora sınavı ve tez savunması dinleyicilere açık olmalı; jüri üyeleri, tezle ilgili sorularına, adaydan ve yöneticisinden, kendi dogruları dogrultusunda bekledikleri cevapları alamadıkları takdirde, bekledikleri cevapları vermek ve tartışmaya açmak zorundadırlar. Jüri üyelerinin sorularından sonra, dinleyicilere de, tez konusuyla dogrudan ilgili, adaya, yöneticiye ve jüri üyelerine soru sorma hakkı verilmelidir.
5. Doktor adaylarının araştırma konularıyla ilgili bütün yerli ve yabancı kaynakları - dil ve yazı ayırımı yapılmaksızın - degerlendirmiş olmaları istenmelidir.
6. Gerekli görülen konularda yabancı dillerle öğretim yapılabilmesi; ancak, öğretim üyesi olabilmek ve meslekte aşama kaydetmek için kendimize uygulattığımız bir çeşit **kültür emperyalizmi** sayılan - araştırma görevlisi olabilmek, yardımcı doçentliğe atanma ve doçentlik yabancı dil sınavı gibi - yabancı dil sınavları kaldırılmalı; fakat araştırmalardan beklenen ciddiyetle yabancı dil öğrenimi teşvik edilmelidir.
7. Öğretim üyesi adaylarının profesörlüğe yükselinceye kadar kendileri için çalışmaları bugüne kadar adeta teşvik edilmiştir. Bu durum bu kimselerin ülkemiz için çalışma yaşlarını geciktirmektedir. Bu sebeple, yardımcı doçentlik, doçentlik ve profesörlük unvan olmaktan çıkarılıp kadro haline getirilmeli; böylece bu unvanların ilgisiz yerlerde (idari görevler, kişisel ilişkiler vbg. durumlarda) gelişmiş güzel kullanımları son bulacağı gibi; doktora yapmış araştırma görevlilerinin, en az iki yarı yıl (lisans düzeyinde) deneyim kazanma dersi okuttuktan sonra yeterli görüldükleri takdirde yardımcı doçentlik kadrosuna; yardımcı doçentlerin, araştırmaları yanında özellikle eğitim ve öğretim faaliyetlerindeki başarıları da (yönettiği lisans ve yüksek lisans çalışmaları; okuttuğu dersler; yetiştirdiği öğrencilerin başarıları vbg.) degerlendirilerek doçentlik kadrosuna; doçentlerin de, aynı şekilde davranılarak (yönettiği lisans ve yüksek lisans çalışmaları; okuttuğu dersler; yetiştirdiği öğrencilerin başarıları, artı yönettiği doktora çalışmaları vbg. degerlendirildikten sonra) profesörlük kadrosuna atanabilmelerinin sağlanmasına zemin hazırlanmış olacaktır. Profesörlük kadrosu oturulup kalkılmayan bir kadro olmamalı, profesörler de, iki vü üç yılda bir denetlenmeli ve başarısızlıkları görüldüğü takdirde bir alt kadroya alınabilmelidirler.
8. Günümüzde haberleşme imkanlarının çok gelişmiş olmasına rağmen etkin bir şekilde yaşayarak öğrenmek öğrenme yollarının başında gelmektedir. İmkanlar ölçüsünde yurt dışında, lisans, yüksek lisans ve doktora çalışmaları yaptırılmalı; ülkemize bilgi akışının devamlılığı kesintiye uğratılmamalıdır. Yurt dışında yapılan çalışmalar, ülkemizdeki geçerliliklerini, muadelet esasına göre değil de, yurt içindeki çalışmalarla aynı yollardan geçerek kazanmalıdır.
9. Üniversiteler, lisans, yüksek lisans ve doktora yaptırabilmek için, kadrolarında bulunan öğretim üyeleriyle ilgili gerekli bilgileri YÖK'na ulaştırmalı; YÖK'nda bu bilgiler degerlendirildikten sonra ilgili üniversitelerin hangi konularda ne tür çalışmaları yaptırabileceklerine karar verilmelidir.
10. Değişik düzeylerdeki araştırma konuları ülkemizin ve dünyamızın ihtiyaçları göz önünde bulundurularak, YÖK'nda ilgili kuruluşlarla temasa geçilerek belirlenmeli; bu kurul tarafından araştırılması gerekli görülen konular sistemli bir şekilde üniversitelerin ilgili birimlerine duyurulmalıdır.

11. Yüksek lisans ve doktora düzeyinde yapılan araştırmalarda bir koordinasyon eksikliginden olsa gerek aynı konuların aynı zamanda değişik yerlerde tekrar çalışıldığı görölmektedir. Bu durum zaman israfına ve araştırma tekrarlarına yol açmaktadır. Durumun düzeltilmesi için YÖK'nun aylık bir bültenle araştırılmakta olan konuları üniversitelerin ilgili birimlerine bildirmesi uygun olur.

12. Bütün raporların ve tezkiyelerin ilgililerine olan gizliliği kaldırılmalı. Bir ast tarafından, bir astı hakkında, bir üste verilen tezkiyenin olumsuzlukları, astın astının kendisine çekidüzen verebilmesi için, kendisine bir üstü tarafından yazılı olarak bildirilmelidir.

Erzurum,13 Mart 1995
Dr. Efrasiyap GEMALMAZ
ENSTİTÜ MÜDÜRÜ

=====
<http://members.tripod.com/efrasiyap/>
<http://efrasiyap.tripod.com/>
efrasiyap2@yahoo.com
+90 212 868 0741
+90 312 426 0309
=====

ÜNİVERSİTE GENÇLİĞİNİN SORUNLARI

Dr. E. GEMALMAZ

1. BİLGİNİN ÖNEMİNİN KAVRANMASI:

1.1. Toplumumuz genelde bilgidен çok diplomaya önem verdiği için olsa gerek, gençlerimizin önemli bir kesimi, bilgi edinmekten çok nasıl olursa olsun bir diploma almak peşindedir. Bunun en açık delili, alınan en sıkı önlemlere rağmen sınavlardaki - çoğu resmiyete konulmayan- kopyeye teşebbüs hadiseleridir.

1.2. Sahasında bilgili olmanın önemsenmemesi yüzünden, derse girmeyen, dersi konu ile ilgisiz şeylerle dolduran, “bol not” veren hocalar “baba” sayılmakta; dersini ve sınavlarını ciddiye alan hocalar “gaddar” ve “sıfırcı”, dünyadaki yenilik ve gelişmeleri izleyip öğrencilerine ulaştırmak isteyen hocalar ise “ukala” diye adlandırılmakta ve “dersi zorlaştırıyor” diye yöneticilere şikayet edilmektedir.

Bu bakımdan yöneticilerin ilk yapacağı şey, zorlayıcı ve korkutucu önlemler almaktan çok, toplumumuza ve dolayısıyla öğrencilerimize günümüz dünyasında refaha ve başarıya ulaşmak için bilgi edinmenin önemini kavratmak olmalıdır.

2. ÖĞRENCİNİN ÜNİVERSİTE İLE İLİŞKİSİNİN KESİLMEMESİ

2.1. Yüksek öğretim eğitim sürecinin en pahalı kesimidir, ve bunun devlete dolayısıyla millete olan yükü de hayli büyüktür. Üstelik sonuçları da birçok yatırımda olduğu gibi hemen elde edilemez, ve pek tabii olarak yüksek öğrenim görmek milletin her ferdine de nasip olmaz. Bu bakımdan, yüksek öğretimde, en büyük ekonomik değer olan insanı zayıf etmek için gerekli önlemlerin çok dikkatle alınması önemli bir husustur. Ülkemizde, birkaç dersteki başarısızlığından dolayı öğrencinin üniversiteyle ilişkisini kesmek yolu kanaatimce yanlıştır. Bugüne kadar da zaman zaman çıkarılan “haklar” ve “aflar”la yürümediği de görülmüştür.

2.2. Diğer taraftan, bu yöntem, gençlerimizi strese iterek başarısız kıldığı gibi, sonuçta onları yalvaran, ağlayan, araçları arayan, hakkına razı olmayan, sağlıklı, düşük nitelikli bir nesil olarak geleceğimize sunmaktadır.

Bu hususta teklifim şudur:

Bir öğrenci bir dersi ilk defa alıyorsa, bu kendisine mümkün olduğunca masrafsız sağlansın. Bu, o öğrencinin, o noktaya gelinceye kadar gösterdiği başarıya milletimizin bir armağanı olsun. Ama, bütünlemeye kaldığı takdirde, bütünleme sınavı için yapılacak harcamanın emsalleriyle bölüştürülerek kendisine düşen kısmını -- Aslında gelişmiş birçok üniversitede bulunmayan bütünleme sınavlarının gerekip gerekmediği ayrıca tartışılmalıdır.--; dersi tekrar almak mecburiyetinde kaldığı takdirde, o dersin üniversitede okutulması için yapılacak harcamanın yine emsalleriyle bölüştürülerek kendisine düşen kısmını ödesin. Bu harçları ödediği müddetçe de bütünlemeye (?) de kalabilsin; dersleri de başarıncaya kadar tekrar tekrar alabilsin. Ancak başarısızlığından

dolayı üniversiteyle ilgisi kendisi isteyinceye kadar kesilmesin. Özet olarak, öğrenciye bedeli mukabilinde sonsuz hak verilsin.

Bütünleme sınavlarında (?) ve ders tekrarlarında alınacak harçların hesaplanmasında, öğretim üyelerine ödenen ücretlerden, malzeme masraflarına; personel giderlerinden, binaların amortisman, bakım, onarım, aydınlatma, ısıtma vs. masraflarına kadar bölüştürülmesi mümkün olan bütün harcamalar göz önünde bulundurulsun.

Bu şartlar altında, öğrenci, her sömestre başaracağı kadar ders alıp aldığı dersleri hakkıyla öğrenmiş; böylece şimdiye kadar süregeldiği gibi “*suyu getirenle testiği kıranı bir tutmak*” adaletsizliğine de son verilmiş olacaktır. İmkan buldukça kendisini her zaman deneme şansına sahip olan öğrenci, sınavlara daha rahat hazırlanacak, “üniversiteyle ilişkisi kesilme” korkusunu yaşamayacağı için girdiği sınavlarda daha da dikkatli ve başarılı olacak, mezun olduğunda da bilgisine güvenir, yaratıcı ve sağlıklı bir karakter taşıma, mensubu bulunduğu topluma daha iyi hizmet verme imkanına kavuşacaktır.

3. BRANŞ DERSLERİNE AĞIRLIK VERİLMESİ:

Üniversite öğrencilerinin aldıkları branş derslerinin oranı yıldan yıla azalmaktadır. Bu durum, her yıl sahasında daha az bilgili mezunların meslek hayatına atılmasına ve birçok şeyi milletin sırtında sınama ve yanılma yoluyla öğrenmesine yol açmaktadır. Her şeyi öğretmek isterken hiçbir şey öğretemediğimiz mezunlarımızın yetersizliklerinden kaynaklanan zararların hesaplanması, bu konuda da yetkili ve yeterli elemanlar yetiştiremediğimiz için bugün imkansızdır. Durumun farkına varan öğrencilerimizden bazıları, bizlere “*ne öğrenmeğe geldik, ne öğreniyoruz?*” sorusunu yöneltilmektedirler. Biz de, hiç bizim kabahatimiz yokmuş gibi, “*YÖK böyle istiyor.*” diyip işin içinden çıktığımızı sanıyoruz ama, yarın, dünya teknolojisi ve kültürü üzerinde söz sahibi bir nesil yetiştirebilmek için branş derslerinin oranını yükseltmemiz, ihtisasa önem vermemiz gerektiğini de herhalde hiçbirimiz inkar etmiyoruz.

Branş derslerinin ağırlığını artırmak için:

3.1. İtici gücümüz olan İnkılap Tarihimiz, orta öğretimde bütün incelikleriyle öğretilmeli; üniversite giriş sınavlarına girebilmek için bu dersin merkezi sistemle öncelikle sınavı yapılmalı; bu sınavda başarı gösteren öğrenciler üniversite giriş sınavlarına kabul edilmeli. Üniversite giriş sınavını kazanıp üniversiteye giren öğrencilerden ilgili bölüm öğrencileri dışındakiler, meslek hayatına atılincaya kadar bu dersten sorumlu tutulmamalı.

3.2. Üniversitelerimize gelen öğrencilerimizin bir kısmı üniversitelerimizin çoğunda eğitim ve öğretim dili olan Türkçe bakımından yetersizdir. Türkçe öğrenimine orta öğretimde ağırlık verilmeli, üniversiteye girme hakkını elde eden öğrenciler ayrıca merkezi sistemle Türkçe sınavına tabi tutulmalı, öğrenim dili yetersiz görülenler, önce dil okullarına gönderilmeli, yılda iki kez yapılacak olan yeterli sınavını başarıncaya kadar branş derslerine başlatılmamalı.

3.3. Yabancı dil öğrenimi, branş dersleri dışında tutulmalı. Zorla değil, isteyenler için her üniversitenin bünyesinde açılacak dörder aylık sekiz seviyeli kurslar halinde verilmeli. Kurslara devam edip başaranlara, başardığı kursla ilgili ayrıca sertifika verilmeli.

3.4. Beden eğitimi, pratik beceriler, güzel sanatlar ve pratik bilgisayar programcılığıyla ilgili dersler, yine branş dersleri dışında tutulmalı; her üniversitenin bünyesinde öğrencilerin bu ve benzeri konulardaki amatörcü zevklerini ve profesyonelce becerilerini geliştirmek için imkanlar hazırlanmalı, kurslar açılmalı, başarılı öğrencilere ayrıca sertifikalar verilmeli.

3.5. Öğretmenlik kurumu ciddiye alınmalı; fakülte mezunu öğrenciler arasından yapılacak sınavı kazananlar yüksek lisans seviyesinde öğretim yapan öğretmen okullarına alınarak branşlarında öğretmen olarak yetiştirilmeli. Başarılı olanlara bu konuda ayrıca yüksek lisans diploması verilmeli. Üniversitelerde lisans seviyesinde pedagoji okutulması sadece ilgili bölümün öğrencilerine yönelik olmalıdır.

4. DERSLERİN USULÜNE UYGUN OLARAK YAPILMASI:

4.1. Belli bir branşta, her dersin öğretim süresi birbirine eşit olmadığı gibi, çok kere dersler birbirleriyle bir öncelik-sonralık ilişkisine de bağlı bulunurlar. Bu bakımdan hangi dersin ne kadar süre ve hangi derslerden önce ve sonra okutulacağı incelikli bir şekilde tespit edilmeli. Belli derslerde başarılı olamayan öğrenciler bu derslere bağlı dersleri alamamalıdır. Her dersin bitirme sınavı o dersin öğretiminin sonunda yapılmalı. Bugün yaptığımız ara bitirme sınavı niteliğindeki sınavlardan kaçınılmalıdır.

4.2. Kalabalık ve elverişsiz dersanelerde eğitim görmek öğrencilerimizin başlıca dertlerinden biridir. Bilhassa, yoğun dikkat gerektiren dil ve matematik ağırlıklı derslerde, laboratuvarlarda bir hocanın kontrolü altında bulundurulmuş öğrencilerin sayısının 25'i aşmamasına özen gösterilmeli. Yine bu tür derslerde öğretim üyeleri her öğrenciyle ayrı ayrı ilgilenmeli; onların konuya uyumlarını sağlamalıdır.

5. SINAVLARIN ÖĞRENCİYE GÜVEN VERİCİ OLMASI:

Birçok dersin sınavlarına öğrencilerimiz kendilerinden ne istendiklerini bilmeden girmekte, durumlarının öğretim üyelerince keyfi olarak değerlendirildiği düşüncesine kapılmaktadırlar.

5.1. Sınavlarda değerlendirmeye esas alınacak ölçüler, her ders için önceden öğrencilere duyurulmalı.

5.2. Vize sınavları kaldırılmalı -Bazı derslerin sonunda hoca '*feed-back*' yapmak amacıyla birkaç dakikalık bir sınav yapabilir-; bunların yerine her ders için en az bir deneme sınavı yapılmalı. Deneme sınavında sorulan soruların çözümleri ve doğru cevapları duruma göre ya ilan edilmeli ve derste öğrencilerle tartışılarak verilmelidir. Ayrıca bu deneme sınavlarının evrakı ilgili öğretim üyelerince dönem sınavında uygulanan ölçülerle değerlendirildikten sonra öğrencilere dağıtılmalıdır.

5.3. Dönem sonunda yapılacak sözlü sınavlar dinleyicilere açık olmalı. Yazılı sınavların evrakı yanıtları ve eksikleri anlaşılır şekilde işaretlendikten sonra öğrencinin bizzat kendisine ve dileyen arkadaşlarına gösterilmeli. Uygun bir süre zarfında, varsa itirazlar değerlendirildikten sonra, sınav evrakı hocanın imzasıyla idarece arşivlenmelidir.

6. DEĞERLENDİRMEDE ÜLKEMİZ GERÇEKLERİNİN DİKKATE ALINMASI:

Öğrencilerimizin önemli bir kesimi, mezun olduktan sonra diledikleri işi elde etmek için girdikleri üniversite sonrası sınavlarda başarısız olmakta, kendi başlarına iş kuramamakta ve bu yüzden kendi yetiştiricilerini suçlamaktadırlar.

6.1. Bu sebeple, üniversite öğretiminde 100 üzerinden 50 puanın geçerli sayılması yanlıştır. Hoca olarak esasen çoğumuz, mahkemelere kadar ulaşan itirazlarla uğraşmamak için hemen hemen her zaman değerlendirme 10-15 puanlık fazla not vermeyi adet haline getirmiş bulunuyoruz. Bu da, belli bir konuda % 35-40 nisbetinde başarılı olmayı yeterli görmek demektir ki, ileriki yıllarda yaratıcı güç elde etmek için yetersizdir.

6.2. Kanaatimce, Türkiye şartlarında, branş derslerinde geçerli notun en az 100 üzerinden 75 (yetmişbeş) olması gerekmektedir. Branş derslerinin tartılı ortalaması öğrencinin mezuniyet derecesini belirlemelidir. Ölçü bu olunca, yetiştiricilerini suçlayan mezunların sayısı oldukça azalacaktır.

7. ÜNİVERSİTENİN MADDİ VARLIĞININ KORUNMASI:

Öğrencilerimizin diğer bir şikayeti de, binaların harap ve bakımsız, ders araç ve gereçlerinin yok vey arızalı ve yetersiz olmaları konusundadır. Biz tecrübemizle biliyoruz ki, zamanında gereken eğitim verilmediği için gençliğimizin oldukça genel bir özelliği de kamu malına karşı saygısız vey en azından kayıtsız olmaktır. Bu durum, üniversitelerimizde her yıl devlet tarafından karşılanması gereken büyük masraflara zemin hazırlamaktadır. Bu masrafları azaltmak için, eğitimin yanında, faili meçhul hasarların giderilmesinde kullanılmak üzere personel (öğretim üyeleri dahil) ve öğrencilerden uygun bir depozito hesaplanarak alınmalı ve yıl sonunda yapılan harcamalar düşüldükten sonra, kalanı ilgililerin katılma oranına göre bölüştürülmeli ve her yıl bu böyle tekrarlanmalıdır. Böylece, belki kesemize dokundugunu görüp, kamu malının korunmasına da ister istemez alışmış olacağımızı ve bu konudaki şikayetlerin de azalacağını sanıyorum.

Erzurum, 17 Ekim 1985

Efrasiyap GEMALMAZ

=====
<http://members.tripod.com/efrasiyap/>

<http://efrasiyap.tripod.com/>

efrasiyap2@yahoo.com

+90 212 868 0741

+90 312 426 0309
=====

**ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI
ENSTİTÜSÜ'NÜN “ÜNİVERSİTEMİZ’DE YARDIMCI DOÇENTLİK,
DOÇENTLİK VE PROFESÖRLÜK KADROLARINA YÜKSELTİLME VE
ATANMALARDA DİKKATE ALINACAK AKADEMİK KRİTERLER”
KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİ**

Enstitümüz, “akademik kriterlerle ilgili taslak metin”de teklif edilen değerlendirme yöntemini uygun görmektedir. Ancak,

1. Üniversitemiz’in gelişme süreci de dikkate alınarak, bazı alanlarda, söz konusu değerlendirme ölçütlerini katı bir şekilde kullanarak eleman temin etmenin güçlüklerini de göz önünde bulundurmamak gerekmektedir. Biliyoruz ki, Üniversitemiz’de, zaman zaman, bazı kadrolara eleman temini için, ön koşulsuz olarak ilan verdiğimiz halde, söz konusu kadrolara atanmak istegiyle baş vuruda bulunan olmamaktadır. Söz konusu değerlendirme ölçütlerini katı bir şekilde ön koşul olarak ilanlarımıza koyduğumuz takdirde, bazan yıllarca emek verip yetiştirdiğimiz birçok elemanımızın istenilen puanları tutturamadıkları için başka alanlara veya yeni kurulan üniversitelere gidebileceklerini göz ardı etmemeliyiz. Getirilmesi teklif edilen bu değerlendirme yönteminin, bir kadroya baş vuran birden fazla eleman arasında, objektif, hak ve adalete uygun bir seçim yapabilmek için daha isabetli sonuçlar alınmasını sağlayacağı,

2. Günümüzde hızla gelişen “internet teknolojisi” akademik faaliyetlere göz ardı edilemeyecek önemli bir boyut kazandırmıştır. Gelişmiş ülkelerde internet üzerinden önemli ölçüde eğitim ve öğretim faaliyetleri sunulmaya başlanmıştır. Çok yakında, ülkemizde de, birçok ders, konferans, bilimsel toplantı, seminer, sınav vb. internet üzerinden interaktif bir şekilde yapılacaktır. Söz konusu değerlendirme ölçütleri arasında, internet üzerindeki, web sayfası sunumları, bağlantıları, bilimsel tartışma grubu faaliyetleri, eğitim-öğretim ve benzeri alanlarla ilgili yayım faaliyetlerinin de puanlamada dikkate alınmasının bu tasarıya daha çağdaş bir boyut kazandıracığı ve gelişmiş ülkelerde olduğu gibi, Ülkemiz’de ve Üniversitemiz’de de bilim insanlarının internet üzerindeki çalışmalarını cesaretlendirmiş olacağı,

3. Bu kriterlerin getirilmek istenmesinin amacı, anladığımız kadarıyla, Üniversitemiz’de eğitim ve öğretim kalitesini yükseltmektir. Bunu temin etmek için, diğer faaliyetlerin yanında, doktora programlarının ciddiyetle yürütülmesi ve bu programlara alınacak öğrencilerin seçiminde titizlik gösterilmesi gerektiği,

4. Ayrıca, Üniversitemiz elemanlarının yaptıkları bilimsel faaliyetlerin (kitap, makale, bildiri vb.) basılıp yayımlanabilme kolaylığına kavuşturulmasının ve hatta Üniversitemiz sunucularında (ing. server) her öğretim elemanı için bir **e-posta** (ing. e-mail) adresi ile bir de **web sayfası** ve **ftp kütüğü** açarak veya dosyalarını yedekleyerek bilimsel faaliyetlerini internet üzerinden de sürdürebilmesini sağlayacak, şimdilik en az **5MB**’lık bir yer ayrılmasının bu tür faaliyetlerde bulunanları teşvik edeceği ve bu tür

faaliyetlerin doguracagi eleřtiri ve yorumlarla egitim ve gretim kalitesini de önemli ölçüde ykseltecegi görüřünde yiz.

Erzurum, 10 Ocak 2001
Dr. Efrasiyap GEMALMAZ
ENSTİTÜ MÜDÜRÜ

=====
<http://members.tripod.com/efrasiyap/>
<http://efrasiyap.tripod.com/>
efrasiyap2@yahoo.com
+90 212 868 0741
+90 312 426 0309
=====

EGİTİM ve ÖĞRETİMİN GELECEĞİ

dr. e. gemalmaz

bir zamanlar, güçlü devletlerin, daha güçlü olabilmek ve güçlü kalabilmek için gelişmelerine destek verdikleri, iletişim ve bilişim teknolojileri, şimdi, despot devletleri, özellikle bu devletlerin milletlerini yönlendirme gücünü giderek zayıflatıyor, yok ediyor. dünyamızdaki bilgi dolaşımı, artık, ne aşılmaz dağlar, ne geçilmez denizler, ne de çok yerde sadece haritalarda kalan siyasi sınırlarla engellenebiliyor. zamandan ve mekandan bağımsız olarak her türlü bilgi, hemen her özelliğiyle, dolaşıyor, bölüşülüyor, eleştiriliyor, geliştiriliyor, bütün mal ve hizmetlerden daha kolay bir şekilde alınıp satılıyor. ilgilenen, ilgilendiği konuda, doğru-yanlış her türlü bilgiye, bir yolunu, yöntemini bulup dilediği yerde ve en kısa zamanda, en kolay, en ucuz şekilde ulaşabiliyor. geleneksel, şekilci, programlı, müfredatlı, ders kitaplı, hocalı, okullu, sınıflı, sınavlı, notlu, karneli, rozetli, uniformalı, törenli, ayrıcalıklı, çok kez dünyaya tek gözle bakan sloganlarla pekiştirilmiş tekelci eğitim ve öğretim sistemleri, yerlerini, giderek, öğrenmek ve uygulamak istediğini, dilediğin zamanda, dilediğin yerde, dilediğin kaynaktan, dilediğin şekilde ayrıcalıksız öğren olarak tanımlayabileceğimiz, şekli atıp anlamı ön plana çıkaran yeni bir sisteme -sistem diyebilirsek- bırakıyor. yıllarca bağlanıp aklımızca yücelttığımız ve devlet tekelinde tutmaya çalıştığımız milli kültürümüz, milli eğitimimiz, tevhiditedrisatımız bütün kurumlarıyla sarsılıyor; çöktü çöküyor. biz, dünün, otoriter ve her buyurduğu doğru kabul edilen babaları, hocaları; bugünkü çocuklarımızın, öğrencilerimizin önünde, sergilediğimiz despotça davranışlarımızla, ibretle seyrettikleri birer arkeolojik kalıntı durumuna dönüştük. onları aç susuz bırakabiliyoruz, ezebiliyoruz, hatta bir şekilde manen öldürebiliyoruz; ama, onların, istemediğimiz, hoşlanmadığımız sırları, bilgileri, yöntemleri edinmelerini, yorumlamalarını, uygulamalarını ve ulaştıkları, bizleri yalanlayan, haksız çıkaran sonuçları yüzümüze haykırmalarını önleyemiyoruz. hemen hepsi, yasaklarımızın, yasaklarımızı depoladığımız yasakçı beyinlerimizle birlikte son bulacağını biliyorlar. istesek de istemesek de, torunlarımız, yirmibirinci yüzyılın teknolojisinden, taş devri insanların öğrenme ve uygulama mantığıyla yararlanacaklar. bilgi ve becerilerini, -ne yöntemle edinildikleri zaman zaman tartışma konusu olan- diplomalarla, sertifikalarla, ehliyetnamelerle, ruhsatlarla, mazbatalarla belgelemek yerine, ayrıcalıksız uygulayarak kanıtlamak zorunda olduklarının bilincini yaşayacaklar. devlet de dahil bütün kurumlar, fertler ihtiyaç duyduğu sürece, fertlere hizmet verdiği sürece var olabilecekler. üzgünüm; **“vatan -çokları için- ugrunda ölünecek yer değil, yaşarken insanca yaşanılabilir yer”** anlamına geliyor artık. yasakların, günahların, hamasi nutukların, polisiye tedbirlerin, terör fırtınalarının, fertlerin işine yaramayan kurumlara, kavramlara bag dokusu oluşturduğu günler gerilerde kalmak üzere.

erzurum, 15 ocak 2001
efrasiyap gemalmaz

degil, “internet kafe”lerdeki, genç üniversite öğrencilerinin arasında benim gibi yaşını başını almış sıradan vatandaşları; “anaokulu oyun salonları”ndaki, dört beş yaşlarındaki çocukları, giderek artan oranlarda, bilgisayarların başında internette “sörf” yaparken gördüğümde; yiyecek ekmeği, içecek suyu olmayan evlere bilgisayarların ve internet bağlantılarının girdiğini öğrendiğimde, yukarıda anlatmaya çalıştığım durumun, hala devlet büyüklerimiz, hatta nice anlı şanlı “prof. dr.” üniversite hocalarımız tarafından farkedilmemiş olmasını aklım almıyor dogrusu. galiba özür lüyüm. özür dilerim.

ankara, 17 şubat 2003

e. gemalmaz

=====
<http://members.tripod.com/efrasiyap/>

<http://efrasiyap.tripod.com/>

efrasiyap2@yahoo.com

+90 212 868 0741

+90 312 426 0309
=====

(7.5 * 12.5 fişlere aldığım notlarımdan)

[ARAÇ ve AMAÇ]

Günümüzde, devlet, ulaşılabilecek bir amaç değil, insanların mutlu olması için kullanılacak bir araçtır.

*

“devlet” denilen aracın tek ve asıl amacı; ülkedeki insanlar için sağlıklı bir ortam yaratmak ve toplum içinde din, dil, ırk, görüş ayrımı yapmaksızın, hangi milletten, hangi ümmetten, [hangi cemiyetten, hangi cemaatten] olursa olsun insanın mutlu olmasını sağlamak olmalıdır.

*

Maddenin en küçük parçasından maneviyatın en yüce varlığına kadar her şey, her kavram insanı mutlu etmek amacı uğrunda birer araç olarak kullanılabilir. Atomun parçaları, atom, molekül, madde, canlı ve cansız bütün varlıklar, vücut organları, vücut, insan, ruh, diller, kültürler, dinler, doktrinler, rejimler, [cumhuriyet, demokrasi, laiklik], peygamberler, önderler, devlet büyükleri, partiler, meclisler, hükümetler, aklınıza neler gelebiliyorsa, kainat, dünya, ahiret; tanrı; tanrı inancı, sevgisi, korkusu bile birer araçtır.

*

Araçlar, ancak, elde edilinceye, kendilerine ulaşıncaya kadar amaç olabilirler. Söz gelişi, bir devlet, milleti oluşturan fertler için, kuruluncaya kadar bir amaç, kurulduktan sonra artık insanların kendi mutlulukları için kullanacakları bir araçtır. Milleti devleti kurmanın bir aracı olması gibi, fertlerin ülkü birliği de milleti oluşturmak için bir araç olmuştur.

*

İşlevini yeterince yerine getiremeyen her araç ya dışlanır ya işlevini yeniden kazanması için onarılır ya da daha iyi işleyen yeni bir araçla değiştirilir.

*

İnsanın, işlevini yeterince yerine getiremeyen bir aracı kullanmak zorunda kalması ya da bırakılması, insanı mutsuz kılar.

*

Mutsuz insanlar, olsa olsa, geri bırakılmış, çağ dışı kalmış, dağılmaya yüz tutmuş toplumları oluşturur.

*

Devletin vereceği eğitimin amacı; kişinin unvanını, sözünü değil; emegini, işini değerlendiren; hoş görülü, sevecen ve insan haklarına saygılı insanların yetiştirilmesi yönünde olmalıdır. Devlet; milletine güvenmeli, yurttaşlık dışında kalan bütün eğitim ve öğretim işlerini toplumun alt birimlerine bırakmalıdır.

*

Mutlak mutlu insan; her oluşumuyla sağlıklı bir ortamda yaşayan, her organıyla sağlıklı bir bedende, her etkinliğiyle sağlıklı bir ruhu bulunduran insandır. Ortamın dingin ve sağlıklı olması, önce içinde bulundurduğu bedenlerin sonra da bu bedenlerin taşıdıkları ruhların sağlıklı olmasını sağlar. Bir ruh ne kadar sağlıklıysa o ruhun sahibi insan da o kadar mutlu sayılır. Amaç mutlu insan olunca, bütün öğeleriyle ruhun, bedeninin ve ortamının da araç olmaktan başka bir şey olmadığı görülür.

*

Bir eğitim sistemi, yalnız eğitmenleri mutlu ediyor, eğitilenleri mutlu edemiyorsa, o eğitim sistemi birleştirici değil bölücüdür.

*

(Notlarımdan, Erzurum, 1985 (?))

=====
<http://members.tripod.com/efrasiyap/>

<http://efrasiyap.tripod.com/>

efrasiyap2@yahoo.com

+90 212 868 0741

+90 312 426 0309
=====

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ

İNSAN HAKLARI EVRENSEL BİLDİRGESİ

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu; İnsanlık topluluğunun bütün bireyleriyle kuruluşlarının bu Bildirgeyi her zaman göz önünde tutarak eğitim ve öğretim yoluyla bu hak ve özgürlüklere saygıyı geliştirmeye, giderek artan ulusal ve uluslararası önlemlerle gerek üye devletlerin halkları ve gerekse bu devletlerin yönetimi altındaki ülkeler halkları arasında bu hakların dünyaca etkin olarak tanınmasını ve uygulanmasını sağlamaya çaba göstermeleri amacıyla tüm halklar ve uluslar için ortak ideal ölçüleri belirleyen bu İnsan Hakları Evrensel Bildirgesini ilan eder.

* **Madde 1:** Bütün insanlar hakları ve onurları eşit ve özgür olarak doğarlar. Akıl ve vicdana sahiptirler ve birbirlerine karşı kardeşlik duyguları ile davranmalıdırlar.

* **Madde 2:** Herkes, ırk, renk, cins, dil, din, siyasi veya diğer bir inanç, ulusal ya da toplumsal köken, servet, doğuş ya da herhangi başka bir durumdan dolayı ayrıma uğramadan, bu bildiriye ilan olunan hak ve özgürlüklerden yararlanma hakkına sahiptir. Dahası, insanlar arasında, uyruğu buldukları ülkenin ya da bölgenin, bağımsız veya bağımlı, özerk ya da herhangi bir biçimde kısıtlı oluşuna bakılarak; o ülkeye ya da bölgenin siyasi, hukuki veya uluslararası konumundan dolayı ayırım yapılamaz.

* **Madde 3:** Yaşam, özgürlük ve kişisel güvenlik her insanın hakkıdır.

* **Madde 4:** Hiç kimse kölelik ya da kulluk altında bulundurulamaz; kölelik ve köle ticareti her türlü biçimi ile yasaktır.

* **Madde 5:** Hiç kimseye işkence ve zulüm uygulanamaz, insanlık dışı ya da onur kırıcı biçimde davranılamaz, ceza verilemez.

* **Madde 6:** Herkes, nerede olursa olsun, hukuki kişiliğinin tanınması hakkına sahiptir.

* **Madde 7:** Yasalar önünde herkes eşittir ve yasaların koruyuculuğundan eşit olarak faydalanma hakkına sahiptir. Bütün insanların bu bildiriye aykırı her türlü ayrımcı uygulamaya ve böyle bir ayrıma özendirici her türlü kışkırtmaya karşı eşit korunma hakkı vardır.

* **Madde 8:** Her insanın, kendisine yasalarla tanınan temel haklara aykırı uygulamalar karşısında, hak ve hukukunun fiilen korunması için, bu işle görevli ulusal mahkemelere başvurma hakkı vardır.

* **Madde 9:** Hiç kimse keyfi olarak yakalanamaz, alıkonamaz veya sürgün edilemez.

* **Madde 10:** Herkes, haklarının, sorumluluklarının ya da kendisine yönelik, cezayı gerektirir herhangi bir suçlamanın açıklığa kavuşturulmasında, davasının, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme önünde hakkaniyetle ve açık olarak görülmesi hakkına sahiptir.

* **Madde 11:** Bir suç işlemekten sanık her insan, savunulması için kendisine gerekli bütün koşulların sağlanmış bulunduğu açık bir yargılama ile, yasalar uyarınca suçlu

olduğu kanıtlanmadıkça suçsuz sayılır. Hiç kimse, işlendikleri sırada ulusal ya da uluslararası hukuka göre suç oluşturmıyan fiillerden veya ihmallerden ötürü mahkum edilemez. Bunun gibi, suçun işlendiği sırada uygulanan cezadan daha şiddetli bir cezaya çarptırılmaz.

* **Madde 12:** Hiç kimsenin özel hayatına, ailesine, konutuna ya da haberleşme ve yazışmalarına keyfi olarak karışılmaz, şeref ve ününe sataşılmaz. Herkesin bu tür sataşma ve karışmalara karşı yasalarla korunmaya hakkı vardır.

* **Madde 13:** Herkesin herhangi bir devletin toprakları üzerinde serbestçe yolculuk etmek ve yerleşeceği yeri seçmek hakkı vardır. Her insanın kendi ülkesi de içinde olmak üzere, herhangi bir ülkeyi terketmeye ve yeniden dönmeye hakkı vardır.

* **Madde 14:** Her insanın zulüm karşısında, başka ülkelere sığınmaya ve bu ülkelerde sığınmacı işlemi görmeye hakkı vardır. Bu hak, siyasal olmayan suçlar veya Birleşmiş Milletler ilke ve amaçlarına aykırı faaliyetlerden dolayı açılan kovuşturmalar halinde ileri sürülemez.

* **Madde 15:** Her insanın bir ülkenin vatandaşı olma hakkı vardır. Hiç kimse keyfi olarak vatandaşlığından ya da vatandaşlığı değiştirmek hakkından yoksun bırakılmaz.

* **Madde 16:** Evlilik çağına varan her erkek ve kadın, ırk, vatandaşlık ya da din bakımından hiçbir sınırlama ile karşılaşmaksızın, evlenmek ve yuva kurmak hakkına sahiptir. Kadın ve erkek, evliliğin kuruluşu, devamı ve sona erdirilişinde eşit haklara sahiptirler. Evlilik ancak evlenecek kişilerin özgür ve kesin istekleri ile kurulabilir. Aile toplumun temel unsurudur; toplum ve devlet tarafından korunmak hakkına sahiptir.

* **Madde 17:** Her insanın tek başına ya da başkaları ile birlikte mal ve mülk edinme hakkı vardır. Hiç kimse keyfi olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılmaz.

* **Madde 18:** Her insanın düşünce, vicdan ve din özgürlüğüne hakkı vardır. Bu hak, din ya da inanç değiştirme özgürlüğünü, din ya da inancını tek başına ya da topluca, açık veya özel biçimde, öğretme, uygulama, ibadet ve ayinlerle açığa vurma özgürlüğünü de kapsar.

* **Madde 19:** Her insanın, düşüncelerini özgürce açıklamaya hakkı vardır. Bu hak, düşüncelerinden ötürü rahatsız edilmemek, ülke sınırları söz konusu olmadan bilgi ve düşünceleri, her türlü araç ve yollarla aramak, elde etmek ve yaymak hakkını gerektirir.

* **Madde 20:** Her insan barışçıl amaçlarla toplanma ve dernek kurma ve bir derneğe katılma hakkına sahiptir. Hiç kimse bir derneğe katılmaya zorlanamaz.

* **Madde 21:** Her insanın doğrudan doğruya ya da serbestçe seçtiği temsilcileri aracılığı ile ülkesinin yönetimine katılma hakkı vardır. Herkesin, ülkesinin kamu hizmetlerinden eşit olarak yararlanma hakkı vardır. İktidarın gücünün tek kaynağı halk iradesidir. Bu irade, genel ve eşit oy hakkına dayalı, belli aralıklarla tekrarlanan, gizli oylama ya da serbestliği sağlayacak benzer bir yöntemle yapılan dürüst seçimlerle ortaya konur.

* **Madde 22:** Her insanın, toplumun bir üyesi olarak, sosyal güvencesi, şahsiyetinin serbestçe gelişmesi ve onuru için zorunlu olan ekonomik, sosyal ve kültürel hakları

vardır. Bireyler, her devletin, kuruluşları ve kaynakları gözönüne alınarak ortaya konacak ulusal çabalar ve uluslararası işbirliği yoluyla bu haklarından yararlanırlar.

* **Madde 23:** Her insanın çalışmaya, mesleğini serbestçe seçmeye, adil ve elverişli çalışma şartlarına ve işsizliğe karşı korunmaya hakkı vardır. Herkesin, hiçbir ayırım yapılmaksızın eşit iş karşılığında eşit ücret hakkı vardır. Çalışan her insanın kendisine ve ailesine insan onuruna yakışır bir yaşam sağlayacak ve gerekirse sosyal güvencelerle de tamamlanacak adil ve yeterli bir ücrete hakkı vardır. Herkesin çıkarlarının korunması amacıyla sendikalar kurmaya ve bunlara katılmaya hakkı vardır.

* **Madde 24:** Her insanın dinlenmeye, eğlenmeye, özellikle çalışma süresini akla uygun sınırlar içinde tutmaya ve belli aralıklarla ücretli tatillere hakkı vardır.

* **Madde 25:** Her insanın, yiyecek, giyecek, konut, sağlık hizmetleri ve gerekli toplumsal hizmetler de içinde olmak üzere; kendisinin ve ailesinin sağlık ve refahını sağlayacak uygun bir yaşam düzeyine hakkı vardır. İşsizlik, hastalık, dulluk, ihtiyarlık ya da geçim olanaklarından iradesi dışında yoksun kaldığı diğer hallerde sosyal güvence hakkına sahiptir. Anneler ve çocuklar öncelikle özen ve yardım görmek hakkına sahiptirler. Bütün çocuklar evlilik içinde ya da dışında doğsunlar, aynı toplumsal güvenceden yararlanırlar.

* **Madde 26:** Her insanın eğitim görme hakkı vardır. Eğitim parasızdır, hiç olmazsa ilk ve temel eğitim evresinde böyle olmalıdır. İlk öğretim zorunludur. Teknik ve mesleki eğitimden herkes yararlanabilmelidir. Yüksek öğrenim herkese, yeteneklerinin ve başarılarının elverdiği ölçüde tam bir eşitlikle açık olmalıdır. Eğitim, insan şahsiyetinin tam gelişmesini ve insan hakları ile temel özgürlüklere saygının güçlenmesini amaçlamalıdır. Bütün uluslar ırk ve dinler arasında anlayış, hoşgörü ve dostluğu özendirilmeli ve Birleşmiş Milletler'in barışın korunması yolundaki çalışmalarını geliştirmelidir. Anne ve babalar, çocuklarına verilecek eğitimin türünü seçmek hakkına sahiptirler.

* **Madde 27:** Her insanın toplumun kültürel yaşamına serbestçe katılmaya, güzel sanatlardan zevk almaya, bilimsel ilerlemeden ve bunun nimetlerinden pay almaya hakkı vardır. Her insanın, sahibi bulunduğu her türlü bilimsel, edebi ve sanatsal yapıttan doğan manevi ve maddi çıkarlarının korunması hakkı vardır.

* **Madde 28:** Her insanın, işbu Bildiride açıklanan hak ve özgürlüklerin tam anlamıyla uygulanmasını sağlayacak bir toplumsal ve uluslararası düzene hakkı vardır.

* **Madde 29:** Her insanın, şahsiyetinin serbest ve tam gelişmesinin ancak içinde yaşaması ile mümkün olduğu topluma karşı ödevleri vardır. Her insan, hakları ve özgürlüklerinden yararlanırken, sadece, başkalarının da hak ve özgürlüklerinin tanınması ve korunması amacıyla; ahlak, kamu düzeni ve genel refahın, demokratik bir toplum yapısındaki haklı gereklerini karşılamak için, ancak yasanın koyduğu kısıtlamalara tabidir. Bu hak ve özgürlükler hiçbir surette Birleşmiş Milletler'in amaç ve ilkelerine aykırı olarak kullanılamaz.

* **Madde 30:** Bu Bildirinin hiçbir hükmü, içinde ilan edilen hak ve özgürlüklerin, bir devlet, zümre ya da kişi tarafından yok edilmesini savunmaya, veya bunu fiilen gerçekleştirmeye hak verdirir biçimde yorumlanamaz.